

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

KAPITOLA 9

PRÍPRAVA NA ZAVEDENIE EURA V SR

9 PRÍPRAVA NA ZAVEDENIE EURA V SR

Začiatkom roka 2008 Slovenská republika s rezervou dodržala maastrichtské kritériá, a tým splnila kľúčovú podmienku na zavedenie eura 1. januára 2009. Európska komisia 7. mája 2008 potvrdila, že Slovensko dosiahlo vysoký stupeň udržateľnej hospodárskej konvergencie a je pripravené prijať euro. Komisia predložila Rade EÚ návrh na zrušenie postupu platného pri nadmernom deficite a návrh na prijatie Slovenska za člena eurozóny. Po tom, čo predstavitelia štátov a vlád EÚ túto tému prediskutovali na svojom júnovom zasadnutí a Európsky parlament predložil svoje stanovisko, Rada ministrov pre hospodárske a finančné záležitosti EÚ (ECOFIN) prijala 8. júla 2008 konečné rozhodnutie o prijatí eura na Slovensku k 1. januáru 2009.

9.1 HOSPODÁRSKE POLITIKY A MAASTRICHTSKÉ KRITÉRIÁ PRE ZAVEDENIE EURA

V roku 2008 pokračoval silný rast produktivity a potenciálu slovenskej ekonomiky, ktorý sa premietol do posilnenia rovnovážneho reálneho kurzu, a preto Slovenská republika požiadala o opätovnú zmenu centrálnej parity. Centrálna parita bola k 29. máju 2008 revalvovaná z úrovne 35,4424 SKK/EUR na 30,1260 SKK/EUR. Slovenská koruna bola zapojená do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II) viac ako dva roky bez vybočenia z povoleného fluktuálneho pásma. Stabilita kurzu bola udržiavaná prirodzeným spôsobom, bez toho, aby snaha o kurzovú stabilizáciu išla na úkor stability zväzku ekonomiky. Slovensko preto splnilo kritérium stability výmenného kurzu. Hod-

nota centrálnej parity platnej od mája 2008 bola 8. júla 2008 vyhlásená za konverzný kurz.

Inflačné kritérium plnilo Slovensko už od augusta 2007. Pri hodnotení Európskou komisiou dosiahol 12-mesačný priemer HICP inflácie na Slovensku hodnotu 2,2 %. Referenčná hodnota, ktorá bola určovaná Holandskom, Maltou a Dánskom, dosiahla 3,2 %. SR splnila maastrichtské inflačné kritérium s rezervou jedného percentuálneho bodu. Európska komisia vo svojej správe konštatovala, že nominálne inflačné kritérium Slovensko splnilo udržateľným spôsobom, t. j. Slovensko bude schopné plniť kritérium aj po vstupe do eurozóny pri pôsobení jednotnej monevnej politiky Európskej centrálnej banky (ECB).

Kritérium stability dlhodobej úrokovej miery bolo plnené dlhodobo a s výraznou rezervou. V čase hodnotenia dosiahol 12-mesačný priemer úrokových mier dlhodobých vládnych dlhopisov na Slovensku 4,5 %, čo bolo o 2 percentuálne body menej ako referenčná hodnota (6,5 %).

V roku 2007 dosiahol deficit verejných financií 2,2 % HDP. Celkový verejný dlh v hodnotenom roku dosiahol 29,4 % HDP. Vláda SR sa zaviazala pokračovať v postupnom znižovaní deficitu verejných financií aj v nasledujúcich rokoch. Komisia preto dospela k záveru, že nadmerný deficit sa odstránil spoľahlivým a udržateľným spôsobom. Po zrušení postupu pri nadmernom deficite splnilo Slovensko aj fiškálne kritérium.

V období po oficiálnom zhodnotení plnenia maastrichtských kritérií sa 12-mesačný priemer HICP

Tabuľka 35 Časový rámec zavedenia eura v SR

Splnenie maastrichtských kritérií	marec 2008
Žiadosť SR o posúdenie plnenia podmienok na prijatie eura	4. apríl 2008
Konvergenčné správy ECB a Európskej komisie	7. máj 2008
Návrh Európskej komisie Rade EÚ na zrušenie výnimky	7. máj 2008
Konzultácia s Európskym parlamentom	máj – jún 2008
Zrušenie výnimky a stanovenie konverzného kurzu	8. júl 2008
Vstup do eurozóny – „Deň €“	1. január 2009

Zdroj: NBS.

Tabuľka 36 Plnenie maastrichtských kritérií v období hodnotenia EK (marec 2008)

Kritérium	Zaznamenaná hodnota	Referenčná hodnota
Inflácia (priemer HICP, v %)	2,2 %	3,2 %
Dlhodobé úrokové miery (%)	4,5 %	6,5 %
Dlh verejnej správy (% HDP)	29,4 %	60,0 %
Deficit verejnej správy (% HDP)	2,2 %	3,0 %
Stabilita kurzu	Účast' v ERM II od novembra 2005	Účast' v ERM II viac ako 2 roky bez výrazných napätí

Zdroj: EK.

inflácie postupne zvyšoval. Zároveň však rástla aj referenčná hodnota tohto kritéria, v dôsledku čoho Slovensko pokračovalo v plnení inflačného kritéria aj v decembri 2008. Pod vplyvom zhoršujúceho sa globálneho hospodárskeho vývoja a vyššej domácej inflácie došlo koncom roka 2008 k nárastu dlhodobej úrokovej miery na Slovensku. Kritérium stability dlhodobej úrokovej miery bolo ale naďalej plnené s veľkou rezervou. Po tom, ako sa vplyv globálnej finančnej krízy začal prejavovať na hospodárskom vývoji v regióne, začala SR ešte pred vstupom do eurozóny pociťovať prínos spoločnej meny k celkovej stabilite hospodárstva. Na rozdiel od mien okolitých krajín sa trhový kurz slovenskej koruny v súvislosti s oficiálne stanoveným konverzným kurzom neznehodnotil.

9.2 NÁRODNÝ PLÁN ZAVEDENIA EURA A ORGANIZAČNÉ PRÍPRAVY

Viacročný proces príprav na zavedenie eura v roku 2008 vrcholil. Spoločnou snahou všetkých zúčastnených subjektov sa podarilo zabezpečiť dostatočnú pripravenosť obyvateľov, verejných inštitúcií i súkromného podnikateľského sektora na bezproblémové prijatie spoločnej európskej meny od 1. januára 2009.

V súvislosti s pribúdajúcimi skúsenosťami a poznatkami o prebiehajúcich prípravách došlo k dvom aktualizáciám Národného plánu zavedenia eura. S cieľom hladkého a jednoduchého predzásobenia obyvateľov, ako aj drobných podnikateľov a živnostníkov eurovou hotovosťou, bol pri aprílovej aktualizácii Národný plán zavedenia eura doplnený o rozhodnutie vyrobiť a distribuovať tzv. štartovacie balíčky eurových mincí. V septembri 2008 bola schválená tretia a posled-

Graf 47 Vývoj výmenných kurzov krajín V4 v roku 2008 (index)

Zdroj: ECB.

ná aktualizácia národného plánu zavedenia eura v Slovenskej republike. Bola vypracovaná najmä v dôsledku úspešného ukončenia všetkých schvaľovacích procedúr, potvrdenia termínu vstupu SR do eurozóny 1. januára 2009 a stanovenia oficiálneho konverzného kurzu. Neobsahovala už žiadne nové úlohy alebo zmeny pôvodne nastavených princípov a pravidiel prechodu na euro.

V roku 2008 sa realizovalo viacero stretnutí pracovných výborov a zasadnutí Národného koordinačného výboru pre zavedenie eura. Uskutočnilo sa tiež jedno stretnutie Eurovýboru, ktorého oficiálna činnosť bola po splnení maastrichtských konvergenčných kritérií v máji 2008 ukončená.

Počas roka 2008 neboli zaznamenané žiadne závažné problémy, zdržania alebo prekážky. Po-

stup všetkých prác pokračoval v súlade so stanoveným harmonogramom. K podobným záverom dospeli aj experti z Európskej komisie, ktorí v októbri uskutočnili na Slovensku expertnú monitorovaciu misiu.

Skúsenosti z krajín, ktoré už euro zaviedli naznačovali, že niektoré podnikateľské subjekty by mohli zavedenie eura zneužiť na neodôvodnené zvýšenie cien. Štatistický úrad SR vykonával dekadne zisťovanie vývoja cien vybraných druhov tovarov. Pravidelný monitoring spotrebiteľských cien zabezpečovalo od júla 2008 aj Združenie slovenských spotrebiteľov. Na základe zistených údajov o cenách bolo na tzv. čiernu listinu v decembri zaradených 6 podnikateľských subjektov. Slovenská obchodná inšpekcia sa zameriavala na kontrolu dodržiavania zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v SR s dôrazom na duálne zobrazovanie cien, uvádzanie a zaokrúhľovanie cien, jednotkových cien a platieb pri prechode na euro.

Prípravy na prijatie spoločnej meny si do konca roka 2008 vyžiadali vypracovanie a schválenie viac ako 200 zákonov, 26 nariadení vlády a viacerých vyhlášok, výnosov a opatrení NBS a ústredných orgánov štátnej správy. Najnáročnejšie a najrozsiahlšie boli prípravy v oblasti konverzie informačných systémov a v oblasti hotovostného peňažného obehu a bezhotovostného platobného styku. V dostatočnom predstihu pred samotným zavedením eura boli úspešne otestované aj systémy bezhotovostného platobného styku.

NBS riadila činnosť Pracovného výboru pre banky a finančný sektor (viac v kapitole 6.4) a Pracovného výboru pre komunikáciu. Najdôležitejšou úlohou v oblasti hotovostného platobného styku bolo predzásobenie eurovou hotovosťou. Pri zabezpečení euromincí využila SR, ako prvá z nových členských krajín EÚ, ktoré prijali euro, služby mincovne na svojom území a euromince so slovenskou stranou sa razili v Mincovni Kremnica, š. p. Eurobankovky si NBS zapožičala od Rakúskej centrálnej banky. Predzásobenie euromincami začalo 6. septembra a bolo úspešne ukončené 29. decembra 2008. Celková hodnota euromincí doručených komerčným bankám v rámci predzásobenia dosiahla 98 mil. €, čo bolo 283 mil. kusov mincí. Predzásobenie eurobankovkami sa začalo 7. októbra 2008 a bolo úspešne ukončené 29. decembra 2008. Počas tohto obdobia banky

prevzali 51 mil. kusov eurobankoviek v hodnote 950,9 mil. €. Druhotné predzásobenie sa začalo 28. októbra 2008 a úspešne sa skončilo 31. decembra 2008. Celkovo sa druhotne predzásobilo takmer 14 tis. klientov a prevzali 1/4 všetkých bankoviek a 2/3 všetkých mincí.

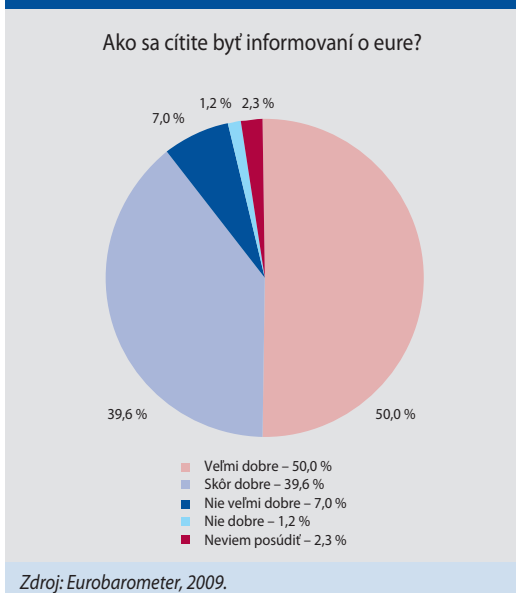
Krátko po oficiálnom splnení podmienok na zavedenie eura pristúpila NBS zároveň k stahovaniu pôvodného korunového obeživa. V druhom polroku 2008 začala NBS s ničením prebytočných zásob slovenských bankoviek a mincí. Pracovný výbor pre banky a finančný sektor bol v roku 2008 zodpovedný za plnenie aj ďalších veľmi náročných úloh v oblasti bezhotovostných platobných systémov. NBS koordinovala najmä pripojenie bankového sektora vrátane NBS na platobný systém TARGET2.

Aj druhý z výborov v gescii NBS splnil všetky úlohy naplánované na rok 2008. Pracovný výbor pre komunikáciu koordinoval hlavne komplexnú informačnú kampaň. Cieľom kampane bolo poskytnúť slovenskej verejnosti praktické informácie o všetkých potrebných faktoch pred zavedením eura. Okrem širokej verejnosti boli zohľadnené potreby rozsiahleho spektra citlivých cieľových skupín. Najdôležitejšou časťou bola mediálna kampaň, ktorá sa začala v marci 2008 – symbolických 300 dní pred zavedením eura. Do konca roka sa uskutočnilo 7 z celkovo 9 vln mediálnej kampane (posledné 2 vlny boli v januári a februári 2009). Informácie o eure boli pre médiá sprostredkované množstvom tlačových správ a tlačových konferencií. V rámci informačnej kampane distribuovali NBS a Ministerstvo financií viac ako 20 miliónov kusov publikácií. Medzi najdôležitejšie patrili dve zásielky do všetkých domácností. Súčasťou kampane boli aj viaceré výstavy, súťaže a informačno-zábavné podujatia. NBS sa podieľala na organizácii konferencie „Slovakia Euro Changeover Conference“, zorganizovala Deň otvorených dverí so zameraním na euro, zabezpečila putovnú výstavu „Slovenské eurové mince“ a výstavu „Od koruny k euru“ v Bruseli.

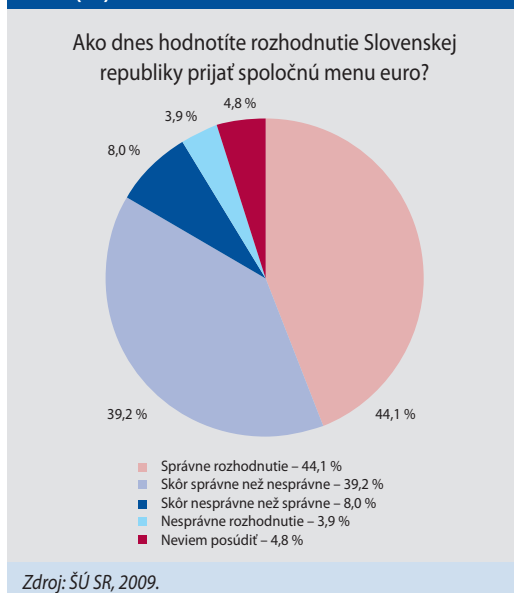
Účinnosť kampane bola meraná prieskumami verejnej mienky, ktoré realizoval Štatistický úrad SR. V januári 2009 – krátko po zavedení eura – bolo 93 % obyvateľov Slovenska spokojných s informáciami o eure, ktoré dostali. Viac ako 90 % občanov považovalo jednotlivé informácie za zrozumiteľné a užitočné. Vysokú kva-

Graf 48 Informovanosť občanov o eure (%)

Graf 49 Názory občanov na zavedenie eura v SR (%)

litu informačnej kampane potvrdili aj výsledky prieskumov Európskej komisie Eurobarometer. Z prieskumov Eurobarometer tiež vyplynulo, že naj dôveryhodnejším zdrojom informácií o eure bola pre obyvateľov Slovenska Národná banka Slovenska. Prieskumy verejnej mienky zároveň ukázali, že občania SR považujú rozhodnutie prijať spoločnú menu euro za správne.

Popri úlohách realizovaných v rámci pracovných výborov splnila NBS v roku 2008 množstvo ďalších úloh definovaných Interným plánom NBS na zavedenie eura. V spolupráci so Slovenskou bankovou asociáciou a členmi Pracovného výboru pre komunikáciu pripravila plán krízovej komunikácie. NBS monitorovala a kontrolovala prípravu bankových a finančných inštitúcií. NBS musela harmonizovať množstvo činností, štatistických údajov a aplikačného programového vybavenia s ECB. V súvislosti so zavedením eura na Slovensku bolo potrebné pripraviť sa na výkon spoločnej menovej politiky, na zmeny v správe devízových rezerv, ale aj vo výkazníctve. NBS pripravila a uskutočnila odborné semináre k zavedeniu eura, pokračovala vo vzdelávaní bankových a iných pracovníkov v súvislosti so zavedením eura.

NBS zohrala v procese zavedenia eura veľmi dôležitú úlohu a prispievala k jeho plynulému a úspešnému priebehu od samého začiatku. Prevažná väčšina verejných inštitúcií a podnikateľ-

ských subjektov sa na prijatie eura chystala práve v priebehu roka 2008. Z prieskumov vyplýva, že viacero najmä veľkých podnikov začalo s prípravami ešte v roku 2007, prípadne aj skôr. Malé a stredné podniky si nechali prípravu na neskôr, približne tretina sa začala na euro pripravovať v prvom polroku 2008. Takmer polovica malých a stredných podnikov začala s prípravami v poslednom polroku pred zavedením eura.

Graf 50 Začiatok príprav v malých a stredných podnikoch (%)

